

Gemeenteraad Oude IJsselstreek
Postbus 42
7080 AA GENDRINGEN

Bezoekadres:
Staringstraat 25, Gendringen
Postbus 42
7080 AA Gendringen
Telefoon: (0315) 292 292
Fax: (0315) 292 293
E-mail: info@oude-ijsselstreek.nl
Internet: www.oude-ijsselstreek.nl

Uw kenmerk: Verzendsdatum:
Ons kenmerk: 25900

Onderwerp: Proces ombuiging tekorten Sociaal Domein

Geachte gemeenteraad,

Op 13 september 2018 hebben wij u in een brief geïnformeerd over de stand van zaken in het Sociaal Domein. Daarin hebben wij gesignaleerd dat de tekorten in het Sociaal Domein waarschijnlijk verder zullen oplopen. De reserve voor het Sociaal Domein zal daarmee uitgeput raken, waardoor vanaf 2019 mogelijk ook de algemene reserve ingezet zal moeten worden. Door de overschrijdingen van de budgetten in 2017 en 2018 moeten we stevig aan de slag om in 2019 de ontwikkelingen om te buigen om in de toekomst, vanaf 2020, binnen de gestelde kaders en de budgetten van het Sociaal Domein te blijven.

Wij zijn gestart met de nadere analyse van de tekorten en een eerste verkenning van mogelijke oplossingsrichtingen. In zijn reactie op de Algemene Beschouwingen tijdens de commissievergadering op 1 november 2018 en de raadsvergadering van 8 november 2018, heeft wethouder Kuster aangegeven dat wij het feitelijk cijferbeeld en ideeën voor oplossingsrichtingen met u delen op 22 november 2018, tijdens de commissievergadering Maatschappelijke Ontwikkeling.

De agendacommissie heeft op 6 december een extra commissievergadering Maatschappelijke Ontwikkeling uitgeschreven zodat daarin de eerste discussie gevoerd kan worden over oplossingsrichtingen.

Huidige visie en uitgangspunten

Inhoud

De decentralisatieoperatie heeft tot doel (gehad) om ondersteuning en hulp dichterbij inwoners te brengen. Om er 'twee stappen eerder' bij te zijn. Wij hebben onze visie op het sociaal domein verwoord in het beleidsplan Sociaal Domein, 'Samen, met en voor elkaar, op weg naar een betrokken samenleving'. Wij hebben als gemeente de intentie om sterker in te zetten op het basisniveau, 'de jus van de samenleving', zodat preventieve activiteiten ervoor zorgen dat dure of duurdere hulp voorkomen kan worden. Vanuit deze visie hebben we leidende principes vastgesteld die wij hanteren in het sociaal domein.

We geven uitvoering aan onze visie, door het inzetten van maatwerk voor de versterking van de eigen regio van onze inwoners. Daarmee is impliciet gekozen voor het uitgangspunt 'geld volgt beleid'. Met de overtuiging dat dit beleid leidt tot een zelfredzamere gemeenschap en dus tot besparingen.

Budgetneutraliteit

U heeft bij de verschillende begrotingen herhaaldelijk aangegeven dat het Sociaal Domein 'binnen de hekjes' budgetneutraal uitgevoerd moet worden. Dat uitgangspunt betekent dat de nu ontstane tekorten ook binnen die hekjes moeten worden opgelost. De hekjes zijn geplaatst in programma 2, maar niet elk onderdeel van dit programma valt daarbinnen. In totaal bedraagt het saldo van baten en lasten binnen de hekjes in de

begroting 2018 zo'n € 30 miljoen. In de presentatie van 22 november zullen we ingaan op wat binnen en buiten de hekjes valt.

Actuele situatie en denkrichting

Wij grijpen de ontstane situatie aan als een logisch, maar noodzakelijk evaluatiemoment na drie à vier jaar uitvoeringspraktijk. De transformatie is in volle gang, en moet nog verder worden gebracht. We moeten ons blijven ontwikkelen en steeds beter uitvoering geven aan de nieuwe taken. Onder andere met het blijven uitvoeren van experimenten om te ontdekken wat wel en wat minder werkt en door ons te laten inspireren door voorbeelden elders uit het land.

De tekorten in het Sociaal Domein moeten worden omgebogen. Wij vinden het daarbij belangrijk om proportioneel te reageren. We moeten werken aan kostenbeheersing onder de garantie dat juist onze meest kwetsbare inwoners, binnen de wettelijke kaders de hulp of ondersteuning ontvangen die zij nodig hebben. Wij willen een sociale gemeente blijven.

We moeten kritisch kijken naar ons huidige uitgavenpatroon, waarbij we willen vasthouden aan onze visie en leidende principes. De gedachte is om ons als gemeente te richten op het uitbouwen van samenwerking met partners (als onderdeel van het verder transformeren). En daarbij wel een meer zakelijke houding aannemen zonder dat we daarbij doorschieten. Wij vinden dat het tevens noodzakelijk is om nóg kritischer te kijken naar wat inwoners (en hun naasten) zelf kunnen, wat we in het basisniveau kunnen organiseren, en welke ondersteuning en hulp er daarnaast dan nog nodig is. Onze insteek die we met u willen bespreken is om niet sec te kiezen voor de korte klap via tariefkortingen en budgetplafonds of het afbreken van 'de jus van de samenleving'. Maar ook te zoeken naar andere maatregelen die op langere termijn houdbaar zijn en meer aan de systeemkant zitten.

Het Sociaal Domein is complex. Dat geldt zeker voor de ondersteuning en de hulp, en voor de jeugdhulp in het bijzonder. De oplossingen die we zoeken hebben bijna per definitie ook een hoge mate van complexiteit. We moeten onze lerende houding vasthouden om steeds beter de samenhang te zien, en wat de knoppen zijn waar we aan kunnen draaien. En onze samenwerkingspartners uitdagen en er toe aanzetten om dat (samen met ons) te doen.

Analyse tekorten en maatregelen

Op 22 november nemen wij u mee in het beeld wat de analyse van de feitelijke gegevens heeft opgeleverd. Zo zien we dat het tekort in het Sociaal Domein voor een belangrijk deel wordt veroorzaakt door tekorten op de begroting voor de uitvoering van de Jeugdwet. Als we de laatste drie jaar naast elkaar zetten, valt op dat de kosten en het aantal trajecten in 2017 fors zijn gestegen. Dit inzicht ontstond bij de productieoverzichten voor het jaarwerk en de facturering van de zorgaanbieders in de afgelopen maanden.

De gemeente heeft via de lokale toegang gedeeltelijk invloed op de jeugdzorgkosten; zo wordt 44% van de indicaties afgegeven door de gemeente. Voor een ander deel loopt de toegang via de huisarts (31%) (met name bij GGZ-zorg) of via gecertificeerde instellingen (9%). Daarbij komt dat het bij de landelijke en voorheen bovenregionale voorzieningen (zoals jeugdzorgplus en diverse vormen van jeugdzorg met verblijf) gaat om zeer specialistische jeugdzorg voor een relatief gering aantal jeugdigen, maar relatief (zeer) hoge kosten.

Vanaf 2019 zien we in de begroting ook een verdere stijging van de uitgaven voor de Wmo en de Participatiewet. Door de invoering van het abonnementstarief krijgen wij minder inkomsten uit de eigen bijdrage. Wij verwachten dat deze maatregel een aanzuigende werking zal hebben binnen de Wmo. In de Participatiewet zien wij eveneens een stijging van de kosten die mede veroorzaakt wordt door stijgende lasten en nadelige effecten van het verdeelmodel BUIG.

Voor de maatregelen zullen we met lef keuzes moeten maken om ondersteuning en hulp in het Sociaal Domein betaalbaar en beschikbaar te houden voor onze inwoners. We hebben in de afgelopen jaren veel geleerd, en goede dingen gedaan. Toch zijn we nu geconfronteerd met tekorten. Dat betekent zoeken naar andere opties. Op de 22^e delen we met u de eerste ideeën daarvoor; op de 6^e december gaan we met u daarover verder in gesprek.

Vervolg

Wij hechten eraan, om in dialoog met de gemeenteraad, via de commissie Maatschappelijke Ontwikkeling, te zoeken naar interventies die kwaliteit verbeteren, uitvoering optimaliseren en tevens ervoor te zorgen dat we

minder geld uitgeven. We zetten in op het monitoren van de effecten (m.n. ook financieel) van de ingezette maatregelen om goede (bij)sturing mogelijk te maken.

Een aantal maatregelen kunnen op korte termijn al worden ingezet, andere vergen wellicht aanpassing op onderdelen van het beleid. Maandelijks nemen wij u mee in de laatste inzichten, ontwikkelingen en de monitoring.

Onze planning is dat aan het einde van het eerste kwartaal er duidelijkheid is over het hele pakket van te nemen en reeds ingezette maatregelen met een inschatting van de financiële effecten daarvan. Tevens zal dan bekend zijn waar eventuele aanpassing van het beleid op het sociale domein nog noodzakelijk is. In de Voorjaarsnota wordt dan geschetst wat onze inspanningen hebben opgeleverd, en welke (financiële) uitdagingen er dan nog eventueel over blijven. Mocht het binnen de hekjes niet lukken dan kijken we breder binnen het sociaal domein. Bij de begroting 2020 wordt één en ander dan definitief financieel verwerkt.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

Mevrouw M.J.F. Verstappen
secretaris

De heer O.E.T. van Dijk
burgemeester

